

Polisi Amgylcheddol a Hybu Bioamrywiath

Cyngor Cymuned Llandwrog

1 Cyflwyniad

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i weithio tuag at nodau Lles y Dyfodol Deddf Cenedlaethau 2015, sy'n rhoi pwyslais ar ddiogelu'r amgylchedd, defnyddio adnoddau'n gynaliadwy a diogelu iechyd a ffyniant cenedlaethau i ddod.

O dan Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 mae'n ddyletswydd ar bob Cyngor Tref a Chymuned (yn ogystal â Chynghorau Sir) i gynnal a gwella bioamrywiaeth a hyrwyddo gwytnwch ecosystemau

2. Polisi y Cyngor

- yn cydnabod terfynau'r amgylchedd byd-eang ac felly yn defnyddio ei adnoddau'n effeithlon ac yn gymesur,
- yn anelu at ddod yn sefydliad carbon isel trwy reoli'n well ei adnoddau, dŵr ac ynni,
- integreiddio egwyddorion amgylcheddol a chynaliadwy i mewn gweithdrefnau gweithredol y Cyngor
- yn hyrwyddo yr arfer gorau ac yn ceisio gwella perfformiad yr amgylchedd lle bynnag y bo hynny'n ymarferol,
- yn dymuno cynnal ecosystemau sy'n gweithredu'n iach ac annog amgylchedd naturiol bioamrywiol yn y gymuned.

3.0 Mesurau Ymarferol

3.1 Gweinyddiaeth.

- Defnyddio cyn leied o ddeunyddiau a dileu neu newid arferion gwastrafflyd.
- Defnyddio deunyddiau wedi eu hail gylchu.
- Ail gylchu holl ddeunyddiau fel y bo'r modd rhesymol i wneud hynny.
- Cylchredeg dogfennau er lleihau copio.

3.2 Gwastraff o waith gytundebol.

- Ail gylchu gwastraff o waith cynnal hawliau tramwy a thir mynwentydd.
- Ail gylchu cynnwys biniau ysbwriel mynwentydd.
- Ceisio compostio gwastraff gwyrdd.

3.3 Dylanwad ar eraill.

- Rhoi'r gofyn i ymgeisydd am bolisi amgylcheddol fel amod o rodd pan mae'n uwch na dyweder £500.00
- Rhoi'r gofyn i ymgymwrwr am bolisi amgylcheddol fel cymhwyster penodol wrth iddo gael ei ystyried am waith gytundebol.
- Ymateb i weithredoedd gwastrafflyd gan eraill.

3.4 Hyrwyddo cynnaladwyedd.

- Wrth lunio cynlluniau gwariant y cyngor.
- Pan mae aelodau'r cyngor yn cael eu penodi i'w gynrychioli ar gyrrff a sefydliadau.

3.5 Rheoli Ynni, Dŵr a Gwastraff

O fewn cyfyngiadau cost ac ymarferoldeb, bydd y Cyngor yn:

- Defnyddio systemau monitro ynni a'r amgylchedd i nodi potensial arbedion ynni a dŵr. Byddai enghraifft yn cynnwys defnyddio mesuryddion deallus.
- Nodi a gweithredu cadwraeth ynni a dŵr cost-effeithiol mesurau.
- Cynnal gwiriadau safle rheolaidd i nodi arbedion gwastraff, dŵr ac ynni. Gallai enghreifftiau gynnwys gwirio blociau toiledau am dapiau neu adeiladau sy'n gollwng ar gyfer ffenestri nad ydynt yn cau'n effeithiol.
- Lleihau faint o wastraff a gynhyrchir gan weithgareddau'r Cyngor gan gweithredu systemau lleihau gwastraff. Gallai enghreifftiau gynnwys defnyddio dulliau digidol i ddsbarthu papurau cyfarfod ac argraffu dwy ochr pan nad oes modd osgoi argraffu.
- Defnyddio yr holl lwybrau ailgylchu sydd ar gael i leihau gwastraff sy'n mynd i safleoedd tirlenwi.

3.6 Caffael Amgylcheddol

O fewn cyfyngiadau cost ac ymarferoldeb, bydd y Cyngor yn:

- Prynu cynhyrchion a gwasanaethau, sy'n achosi'r niwed lleiaf i'r Amgylchedd.
- Defnyddiwch llafur a deunyddiau lleol lle bynnag y bo modd i leihau'r effaith amgylcheddol milltiroedd teithio
- Lleihau ei ddefnydd o blastigau un defnydd, fel gwellt yfed, plastig cwpanau, codenni lamineiddio ac ati.

3.7 Amgylchedd Adeiledig

O fewn cyfyngiadau cost ac ymarferoldeb, bydd y Cyngor yn:

- Gwella eiddo sy'n eiddo i'r cyngor neu'n cael eu cynnal a'u cadw er mwyn cynyddu thermol effeithlonrwydd. Enghreifftiau fyddai gwella inswleiddio'r to neu osod eilaidd gwydro.
- Atgyweirio ac uwchraddio gosodiadau a ffitiadau i wella dŵr ac ynni effeithlonrwydd a lleihau gwastraff. Gallai enghreifftiau fod yn addasu systemau defnyddio llai o ddŵr, atgyweirio tapiâu diferu neu osod thermostatau ar reiddiaduron.
- Defnyddiwch ddeunyddiau adeiladu wedi'u hailgylchu neu eu hadennill lle bo hynny'n rhesymol i wneud hynny. Gallai enghreifftiau gynnwys defnyddio briciau neu drawstiau wedi'u hadfer wrth adeiladu prosiectau.
- Defnyddio deunyddiau a dulliau gweithio sy'n lleihau'r amgylchedd effaith gwelliannau i eiddo y Cyngor. Gallai enghreifftiau gynnwys dewis paent gyda llai o effeithiau niweidiol ar yr amgylchedd, gan sicrhau bod y gwaith adeiladu yn gweithio nad yw'n llygru cyrsiau dŵr, gan waredu gwastraff adeiladu mewn a ffordd gyfrifol.

4 Rheoli Mannau Gwyrdd a Hybu Bioamrywiaeth

O fewn cyfyngiadau cost ac ymarferoldeb, bydd y Cyngor yn:

- Gweithredu gweithdrefnau rheoli gerddi a thiroedd sy'n cefnogi a gwella bioamrywiaeth leol.
- Defnyddio blanhigion sy'n cael eu tyfu'n lleol ac sy'n frodorol i Gymru.
- Darparu amrywiaeth o blanhigion peillio mewn cynlluniau plannu.
- Amnewid unrhyw goeden aeddfed sydd angen cwmpo coed gydag o leiaf 2 goeden ifanc rhywle yn y gymuned.
- Gwahardd rhyddhau balŵn neu lansio llusernau Tsieineaidd oddi ar tiroedd y Cyngor.
- Cefnogi y gymuned i gynnal rhandiroedd
- Cefnogi newid yn trefniadau torri gwair. Canolbwyntio ar laswellt dolydd, hybu lle'n briodol peillwyr sydd yn un agwedd ar fio-amrywiaeth..
- Cydnabod fod glaswellt hirach yn dal mwy o garbon a thrwy beidio â thorri glaswellt mae'n gwella iechyd y pridd, gan fod yn dda ar gyfer bio-amrywiaeth ar yr un pryd.
- Rheoli glaswellt, er enghraifft, trwy beidio torri gwair o amgylch gwaelod coed er mwyn annog blodau gwyllt a phlanhigion eraill sy'n denu peillwyr, yn ogystal a darparu lloches ar gyfer mameiliaid ac ymlusgiaid bachamrediad o rywogaethau
- Creu ardaloedd bywyd gwyllt mewn mynwentydd I ddarparu manau ar gyfer nythu a bwrw'r gaeaf i annog
- Gosod blychau nythu yn ein tiroedd lle'n berthnasol
- Ystyried bioamrywiaeth wth ystyried ceisiadau cynllunio a materion cyslltiedig. Darparu ymatebion addasu a lliniaru effaeithiau newid yr hinsawdd
- Rhoi arweiniad a hybu egwyddorion hybu bioamrywiaeth i'r gymuned lle'n briodol y gallant fynd allan a gwneud eu penderfyniadau eu hunain
- Annog yr holl gymuned i wirfoddoli i gynnal manau natur/gwyrdd
- Ystyried bioamrywiaeth pan yn ystyried rhoddion ariannol

Diwygiodd y Cyngor y Polisi a Dtagnaiad Bioamrywiaeth hwn yng nghyfarfod y Cyngor ar

16 Rhagfyr 2019

Dyddiad Adolygu = bob 3 mlynedd

Dyddiad Diwygiedig neu Adolygiad Fersiwn

Cymeradwywyd **16 Rhagfyr 2019**

Adolygwyd a Diwygiwyd